

Hatvan éve alakult a Nyugat-Európai Magyar Református Lelkigondozói Szolgálat¹

(1957-2017)

A NyMRLSz megalakulásának pontos ideje ismert, ez 1957 június 27-re esett. A kiváltó okok közé elsősorban az tartozott, hogy egy új helyzetben, az 1956-os magyar forradalom és szabadságharc megtorlása miatt menekült magyaroknak a pásztorolását meg kellett oldani, továbbá, hogy a megváltozott körülmények között szükségesnek mutatkozott az EMRE, illetve a SzEMRE átnevezése, illetve újjászervezése.

Dr. Harsányi András szerint a németországi lelkigondozói szolgálat vezetői, más európai református lelkészek és presbiterek társaságában 1951 júniusában elhatározták a Szórványban (Szétszórtságban)² Élő Magyar Református Egyház megalakítását³. Ezt az elhatározást két éves előkészület után valósították meg Detroit-ban, 1953 júliusában. Nagy Sándor lelkész is ott van a SzEMRE alapítói között, és úgy tudjuk, hogy Lindenbergen az ő javaslatára alakult meg a SzEMRE.⁴ Ennek első konzisztóriumai titkára dr. Soós Géza volt, kezdetől fogva lelki motorja, aki ezután röviddel tragikusan elhunyt.⁵

A SzEMRE nevét az 1Péter 1,1 értelmezéséből vezették le: „Szétszórtságban élő jövevények”⁶.

A SzEMRE szervezeti szabályrendeletét Harsányi, Soós és Nagy Sándor „köre” fogalmazta meg, a csatlakozásra felhívó leveleket és a bejelentkezési űrlapokat is ők küldték ki és ők dolgozták fel. Első lelkési elnökük Harsányi volt, első titkáruk pedig Soós Géza.

A SzEMRE születésének a történetéhez tartozik, hogy mielőtt Soós Géza 1952 márciusában elindult volna Amerikába, előtte még a Genf melletti Presinge-ben találkozott a jeles magyar egyházszerzőkkel, akik európai küldöttekként éppen ottan gyülekeztek, és ahol Nagy Sándor

¹ A NyMRLSz kolozsvári tanácskozására írt előadás 1994 szeptemberében, a Nyugat-Európai Magyar Református Lelkigondozói Szolgálat történetéről. A Szolgálat 1957-es megalakulása előtti meghatározó események összefoglalása. Negyedik fejezet, szerkesztett változat. Elhangzott 2017 május 4-én Kolozsváron.

² Az 1951-es keltezésű pecséten angolul ez áll: Hungarian (Presbyterian) Church in Diaspora. Körülötte magyarul: Szétszórtságban Élő Magyar Református Egyház.

³ Harsányi András: Magyar református egyházi munka Európában. In: „Bethlen Naptár”. 1958, 104.

⁴ Nagy Sándor: *A regáti magyarság*. Sajtó alá rendezte Nagy Csaba. Kolozsvár-Sopron, 2000, 298.

⁵ Soós Géza 1912. október 13-án született. 1953. szeptember 5-én, autószerencsétlenség következtében halt meg a Pittsburghbe vezető úton. Útitársa volt Koszorús Ferenc. Soós Géza vezette az autót, sűrű köd volt és nagy vihar támadt. Soós Géza sírja Ligonierben van. -- . Soós Géza 1950-ben az emigrációban az UMU-t (Új Magyar Utat) indítja újra. Első száma 1950 januárjában jelent meg. Az „Evangéliumi Világszolgálathoz” hasonló, de részben más célokat kitűző sajtótermék. Világnézeti irányítást kívánt nyújtani. A régi lapot Soós Géza így jellemezte: „A Magyar Út 1932-től a magyar protestáns értelmiség havilapja, szellemi szócsöve volt, a román-magyar barátkozás első úttörője. Állandóan igyekezett a szomszédos népekkel való kulturális kapcsolatokat elmélyíteni. A 40-es évek elején elhagyta a protestáns vonatkozásokat és egészen nemzeti irányba fordult.” A Soós Géza által újraindított lap szervező bizottságát Magyar Szellemi Munkaközösség néven ismerték. Ebben minden nemzeti és nemzetközi problémát az Evangélium szemszögéből igyekeztek megvilágítani. A Magyar Szellemi Munkaközösség megalakulását bejelentő nyilatkozat 1949 decemberében kelt. (Lásd. Új Magyar Út, 5. évf., 9-10. szám, p. 328)--- Fénykép maradt fenn, amelyen Soós Géza ügyvezető, Wass Albert elnök és Bakó Elemér szerkesztő látható, készült a Magyar Szellemi Munkaközösség 1950. június 9-11-i értekezletén Prienben.) --- Dobos Károly lelkész emlékezése: „Ha Gézára gondolok, az jut eszembe, hogy az Ótestamentumban mielőtt Illés próféta elragadtatott, Istentől kijelölt utódja, Elizeus azt kérte tőle, hogy kaphassa az Illésben lévő lelket kettős mértékben, s ez meg is történt. Gézában Töltéssy Zoltán folytatódott, Töltéssy Zoltán tüzes lelke. Jobban mondva kettős mértékben Isten Szent Lelke.” Soós Gézáné Tüdös Ilona: *Mint a Jézus Krisztus jó vitéze. Emlékezés Soós Gézára*. Budapest 1989, 99.

⁶ Soós Géza az Inter Church Aid and Refugee Service müncheni kirendeltségében a protestáns alosztály vezetője volt --- Varga Sándor nyugalmazott londoni lelkipásztor Hermán M. Jánoshoz intézett, 1994 május 23-án kelt, szíves levélbeli közléséből.

képviselte a németországiakat. „Konzisztórium” néven megalakították az európai osztályt, és a Konzisztórium ügyvezetőjévé Varga Sándort választották meg.⁷

Idézzük azt a dokumentumot, amely Lindenbergben kelt, ahol az EMRE megalakításáról döntenek, de a dokumentum fejlécén – valószínűleg a jegyzőkönyvi másolat készültekor - már odaírták figyelmeztetésnek az NB-t, Nota Bene, jegyezd meg jól, hogy: Az Egyház neve időközben „Szétszórtságban-élő Magyar Reformátusok Egyháza” névre változott.

„A Magyarországi Református Egyház Istentől rendelt feladata idegenbe szakadt híveink gondozása mindenütt, ahol azt a körülmények szükségessé teszik és a nemzetközi viszonyok megengedik.....” – így rendelkezik a Magyarországi Református Egyház 1933. évi III. t. c. 9. paragrafus. A törvény 10. paragrafus pedig a világ evangéliumi egyházainak külmisziói munkájában való részvételi kötelességéről szól. – Az 1933. évi I. t.c. 154. paragrafusának i/ pontja ezt a munkát az Egyetemes Konvent hatáskörébe utalja.

Az Egyetemes Konvent immár hosszú évek óta nem tudja teljesíteni eme törvényes kötelességét, és még 1948. tavaszán az Egyházak Világtanácsának kiküldetésében otthon járt Dr. Dienes Barna teológiai professzor előtt az akkori konventi elnökség kifejezte, hogy ezt a gondoskodást belátható időn belül nem láthatja el.

„Ugyanakkor a világban szétszórta magyar református hívek lelkigondozása napról-napra parancsolóbb szükségként jelentkezik. Számos hívünk szétszórva, minden lelkigondozás nélkül, még keservebben vészeli át a hontalanság, illetve az új otthonalapítás nehézségeit. Az egyház szolgálatára kész fiatal lelkipásztorok és teológusok pedig éppen a szétszakadozottság és egymásról való nem tudás következtében missziói munka és életlehetőség nélkül maradnak. Idegenbe szakadt magyar reformátusságunknak számos esetben némán kell eltűnnie a legkülönbébb hátrányokat és támadásokat.

Mindezen indokok alapján, Jézus Krisztus szeretetétől, szétszórta híveinkért való aggodástól és felelősségtudattól szorongattatva, szükségesnek tartjuk idegenbe szakadt híveink fokozott és intézményes gondozása érdekében, Isten parancsának engedelmeskedve, az Emigrációs Magyar Református Egyház (EMRE) életre hívását, s ennek intézőszerveként a Konzisztórium megalakítását. A szervezeti szabályokat elfogadjuk, és azok értelmében a Konzisztórium tagjait minél előbb kijelöljük.

Isten Szent Lelkét hívjuk segítségül, hogy alázatos és engedelmes gyermekeiként szolgálhassunk neki és árva nyájunknak.” Kelt Lindenbergben, 1951. június 9-én.

Szakáts István dr. s.k.	Dr. Polonkay Tivadar s.k.
Dr. Csorba János s.k.	Dr. Tatár Géza s.k.
Stiber István s.k.	Nagy Sándor s.k.
Horváth Jenő s.k.	Koppándy János s.k.
valamint 36 lelkész és presbiter.	

A Szervezeti Szabály 13-ik paragrafusában az áll, hogy:.. **az EMRE addig működik, míg a Magyarországi Református Egyház teljes cselekvési szabadságát vissza nem nyeri és gondoskodását a nyugati világba szakadt magyar református hívekre szabadon ismét ki nem terjesztheti.”**

Megállapíthatjuk, hogy óriási terhet és felelősséget hordoztak a menekült gyülekezeteink előjárói, akik az evangéliumi igazság és az egyházjog feszültségében keresték a gyakorlati megoldást.

Valódi céljuk az volt, mondja Harsányi, hogy azokat a gyülekezeteket és missziói csoportokat, amelyek nem tagozódtak még be valamely egyháztestbe, mint Észak-Amerikában

⁷ Olyan iratokkal is találkoztam, ahol a „Konzisztórium helyett „Kollégium” áll. Ennek a kérdésnek, de főképpen a SzEMRE célkitűzésének a felelevenítésére e helyen is közöljük a nevezetes „Deklaráció” lelőhelyét a világhálón, megtekintés dátuma 2016 dec. 19: http://nyemrlsz.newlights.info/images/tortenelmi_hatter/1951-06-09_Deklaracio-SzEMRE.pdf

vagy Kanadában, azokat egy világra kiterjedő egyházi keretbe kellene összefogni, és így döntöttek a SzEMRE mellett. (A SzEMRE Európában először Bázelen tartott ülést 1954-ben, a Bázeli Misszió székházában, június hónap folyamán. Második és utolsó ülésüket: 1957. június végén tartották Genfben. Varga Sándor volt londoni lelkész emlékezése szerint általában levelezés útján működtek.)

A hivatalos megalakulás kezdetén Soós Géza 1953 nyarán, július 7-én Detroitba utazott, ahol a SzEMRE az első rendes amerikai gyűlését tartotta. Ez a gyűlés igen fontos munkát végzett. Kimondta a Szabad Magyar Reformátusok Világszövetsége megalakulását, amely egybefoglalta az Egyesült Államokban és Kanadában élő összes magyar református egyházat, azonkívül a SzEMRE tagegyházait.

Soós Gézáné, született Tüdös Ilona az ausztriai „*Jöjjetek*” 1953. évi szeptemberi számából idézi a detroiti gyűlésnek a lényegét: „A két év óta fennálló szórványegyház tagjai közé számlálja a Németországban és Ausztriában megszakítás nélkül működő Lelkigondozói Szolgálat gyülekezeteit, az Angliában, Hollandiában, Svájcban, Dél-Amerikában és Ausztráliában csatlakozott egyházakat, valamint a világ 44 országában elszórtan élő, és a Magyar Református Evangéliumi Világszolgálat útján gondozott híveket.”

„A SzEMRE azt vallja, hogy ha el tudjuk érni azt, hogy a szétszóródott magyar reformátusok letelepedési helyükön hű egyháztagokká váljanak, de ugyanakkor megőrizték magyarságtudatukat – akkor Krisztus parancsa szerint járunk el.”⁸

Visszatérve: az 1954-es bázeli ülésén teljesen körvonalazódott a SzEMRE hivatása és európai struktúrája. A hitelesség kedvéért a sajtóban közölt híradást idézzük ennek az óriási jelentőséggel bíró alapító és szervező „zsinatnak” a végzéséről. Az 1954/6-7 számú, Bregenzben nyomtatott „*Jöjjetek*” és „*Harangszó*” közös számának címodalán közlik a beszámolót ilyen címmel: „A SZ. E. M. R. E Konzisztórium alakuló ülése Baselben”. A nagybetűs kiemelést megtartottuk, a közleménynek ez a teljes szövege:

„Bázelen tartotta június 15-től június 17-ig a Szórványban élő magyar ref. egyház kollégiumi illetve konzisztórium ülést. Minden európai országból, ahol már van SZEMRE gyülekezet, illetve alakulóban vannak, jelent meg képviselő. Az amerikai és tengerentúli testvéreket dr. Harsányi András ref. lelkész, a SZEMRE konzisztóriumának lelkészelnőke képviselte. Ugyancsak képviseltette magát a franciaországi-belgiumi magyar ref. egyház is.

A kollégiumnak Konzisztóriumává történt átalakulása után a plenáris ülés az elmúlt évben elhunyt dr. Soós Gézáról emlékezett meg.

A konzisztórium a hollandiai lelkész⁹ jelentése nyomán köszönettel értesült a különböző németalföldi egyházak vezető személyiségeiből megalakult „Comité voor Hongaarse Lectuur” (magyar kiadványokat támogató bizottság) munkásságáról, mely bizottság a közelmúltban gondoskodott arról, hogy a Heidelbergi Káté tizennégyezer példányban megjelenhessék. A konzisztórium tárgyalta egy magyar református énekeskönyvnek a megjelentetését a fent említett hollandiai bizottság segítségével.

Ugyancsak szóba került más kiadványok esetleges megjelentetése is. Természetesen ez attól függ, hogy a magyar sajtó támogatására megalakult hollandiai bizottság anyagi lehetőségei azt mennyire engedik meg.

A konzisztórium érdemben elfogadta a hollandiai ref. lelkésznek azt a javaslatát is, hogy a SzEMRE gyülekezetek életéről és munkásságáról évenként egy vagy két angol és német nyelvű beszámoló adassék ki. A külföldi és magyar egyházi sajtó figyelésével a különböző országokban élő teológus atyánkfiai bízhatnak meg.

A SzEMRE szervezetében is jelentős változás történt az európai kollégium megszűntével. A református világszövetség (Presbyterian World Alliance) mintájára a SzEMRE is két részre:

⁸ Soós Gézáné, Tüdös Ilona, *i.m.* 89.

⁹ Nem írták ki a nevét, de minden bizonnyal Tüski Istvánról van szó, aki az énekeskönyvet is megjelentette!

illetve két osztályra, európaira és tengeren túlira oszlik. Az európai titkárság ügyeinek vezetésével dr. Kupa László lelkész, mint a SzEMRE genfi megbízottja elnöki jogkörrel bízott meg, nt. Varga Sándor angliai lelkészt pedig a titkári teendőkkel bízták meg.

Az egyes országokban élő gyülekezetek működéséről szóló lelkészi jelentéseket a Konzisztórium örömmel vette tudomásul. Angliában már megalakult az önálló presbitérium, Németországban és Svájcban alakulóban van. Ezzel kapcsolatosan elhatározta az ülés azt is, hogy a SzEMRE gyülekezetek lelkészei a jövőben gondoskodnak arról, hogy gyülekezetük életének legfontosabb eseményeiről a Jőjjetek-be rendszeres beszámolókat küldenek.

Nagy megnyugvással vette a Konzisztórium tudomásul, hogy a Szabad Magyar Reformátusok Világszövetsége megalakulásával immár a SzEMRE is, mint e szövetség tagja, nagyobb súllyal folytathatja a gyülekezetek lelki és fizikai szükségeként megkezdett munkáját. A szabad magyar reformátusok összetartásának bázeli bensőséges megnyilatkozásáért és a krisztusi szeretet diadaláért mondott ima után a SzEMRE konzisztóriumának második európai konferenciáját dr Harsányi András lelkészelnök igehirdetése zárta be.”¹⁰

A SzEMRE történetéről és újabb útkeresésről, az egyházszervezeti hatékonyság felismeréséről később ezt írja Harsányi András:¹¹ „A SzEMRE-nek nem volt anyagi alapja, s így egységes egyházi munka irányítása lehetetlen. Helyébe s az illetékesek, a gyülekezet, illetve a világon szétszórt magyarok olyan társulását kell állítani, amely szabadon hagyja azoknak a helyi egyházi keretekbe való bekapcsolódását, de egyúttal megőrzi a nyugati világ magyar reformátusainak lelki szövetségét.”

Az 1956-os magyar forradalom és szabadságharc világtörténeti hatását követően a nyugateurópai magyar reformátusok egyes képviselői 1957 június végén Genfben gyűlést tartottak, és a SzEMRE feloszlatta önmagát. Megalapítják a **Nyugat-Európai Magyar Református Lelkigondozói Szolgálatot**.

Ennek irányítására Központi Tanács alakul. Lelkeszi elnöke Varga Sándor londoni lelkipásztor; világi elnöke a Münchenben élő Kibédi Varga Sándor egyetemi tanár; főtitkára az

¹⁰ Világhálón megtekintve 2016 dec. 19-én: <http://www.epa.hu/00900/00935/00046/pdf/00046.pdf>

¹¹ Harsányi András, *i.m.* 105.

Utrechtben élő Tüski István¹², titkára Segesváry Viktor. Jelentős eredmény, hogy 1957. június 27-én jóváhagyták a Szervezeti Szabályzatot.¹³

A meglévő lelkészi munka ellátásán kívül az egyik cél az volt: minden nagyobb magyar központban magyar református gyülekezeti otthont kell felállítani, továbbá, hogy az Olaszországban rekedt ezer magyar református lelkigondozásához egy lelkészt találjanak. Továbbá meg szeretnék volna oldani a Skandináviába került kétezzer magyar református lelkigondozását.

Ezen a találkozón Kibédi Varga Sándor professzor előadást is tartott.¹⁴ Valószínű, hogy június 25-én ez volt az a bevezető előadás, amelyből most idézünk: „Abban az 1945 utáni általános összeomlásban, amelyben az emigráns számára megszűntek a korábbi életének összes társadalmi és állami hatalmai, csak egy fény maradt meg, amely változatlan erővel világított a sötétségben, és amely vigasztalást ajándékozott a megrázkódtatott és kételkedő lelkeknek. Ez volt az Egyház fénye.”

A „Bethlen Naptár”¹⁵ értesít arról, hogy 1965 július 28-29 napjain Antwerpenben tanácsulást tartottak a NyMRLSz jelenlévő tagjai. Nem éltek választójogukkal, hanem új

¹² Hollandiából már 1951 óta a SzEMRE tagjai voltak: Göndöcz Kálmán, Komjáthy Aladár, Tüski István, Tóth Miklós és Záborszky János. Lásd a Münchenben 1951 szept 1-én kelt levél hasonmását a világhálón, megtekintve 2016 dec. 19-én: http://nyemrlsz.newlights.info/images/tortenelmi_hatter/1951-09-01_SzEMRE.pdf

--- Göndöcz Kálmán 1948-ban iratkozott be az utrechti teológiára, az ötvenes évek elején Németországban a Szabad Európa rádió református istentiszteleteit látta el Jádi András néven, azután Windsorban (Ontario-Kanada) Borbás Antal lelkész utóda, később Calgary magyar gyülekezetének a lelkipásztora. Lásd Kozma Ferenc: Mozaikok a II Református Világtalálkozóról. In: „Új Dunántúli Napló”, 1991 jún. 29-i szám, 11.

---Záborszky János Andor István 1894-ben született Budapesten, utrechti ösztöndíjas 1925-1927 között (Stipendium Bernardinum), segít a Sebestyén Jenő által kiadott „Hongaarsche Heraut” szerkesztésében, hazatérve budapesti gyülekezetekben szolgál, Hollandiában házassodik. Paks lelkipásztora volt, 1949-ben a családjával elmenekül, a hollandiai Gereformeerde Kerken lelkipásztoraként Sneek városában kezdte a szolgálatát segédlelkészként, 1950 júniusában. Azután Bellingwolde lelkésze 1955 nov. 30-ig, amikor nyugdíjazzák. A Gereformeerde Kerk megbízásából a magyarok között is végez lelkigondozói szolgálatot. Emlékezetek voltak az NCRV, a holland református rádió hilversumi adásainak a hétfő esti magyar bibliaanyagarázatai. De Bilt helységben hunyt el 78 éves korában 1972 jan. 21-én. Forrás meg: 2016 dec. 19-én: www.digibron.nl/search/detail/012ea78f8160b0f64bc26c0b/ds-j-a-i. Fennmaradt, hogy 1961 júniusában még előadást tartott az Amszterdami Magyar Református Bibliakör és Ifjúsági Kör júniusi konferenciáján. Lásd: a hollandiai „Jöjjetek” 1961-es szept.-okt. számát, (14. évf. 5. szám) p.5. Világhálón 2016 dec. 19-én: <http://epa.oszk.hu/00900/00935/00079/pdf/00079.pdf>

---Komjáthy Aladár: szül.Özd, 1931. február 24. – megh. Pittsburgh/AEÁ/, 1998. február 6.): református lelkész, teológus, számos könyv szerzője. Kampenben ösztöndíjas, ott tartózkodik 1953 –ban is, ahol a dr. Harsányi András által Amerikában szerkesztett „Jöjjetek, a Harangszó csatlakozásával a Szórványban Élő Magyar Református Egyház Lapja”-nak a hollandiai terjesztését is végzi. Forrás a világhálón, megtekintve 2016 dec. 19-én: <http://www.epa.hu/00900/00935/00039/pdf/00039.pdf>

---Tüski István Lajos szül. Budapest, 1924 június 2 – elhunyt Utrecht, 2010 július 27-én. A Hollandiában 1947-től kezdődő jelentős szolgálatára nézve lásd a világhálón, 2016 dec. 19-én megtekintve: <http://www.parokia.hu/v/elhunyt-tuski-istvan/>

---Dr. Tóth Miklós jogász és teológus, 1925 aug.6-án született Szekszárdon, teológiai tanulmányait Budapesten végezte, 1949 óta él Hollandiában, ahol jelenleg magyar istentiszteleteket is tart évente egy pár alkalommal Hágában. Fontos közegyházi tisztségeire és munkásságára nézve lásd: „Magyar reformátusok a nagyvilágban”, szerk. dr. Erdélyi Géza, Budapest, 2011, p. 76.

¹³ Módosították 1960-ban Utrechtben, majd 1972-ben Ansbach-ben.

¹⁴ Kibédi Varga Sándor előadása nincs rögzítve, sem említve a jegyzőkönyvben. A kiadott előadás 16. lapján ez áll: „25. Juni in Genf auf der Konferenz der ungarischen Reformierten West-Europas” Az előadás címe: Wesen und Schicksalsfragen des Emigrantentums. Prof. Dr. Alexander Varga von Kibéd. In: *Magyar Szakemberek Írásai:46. Új reneszánsz* – Amerikai Magyar Kiadó, Köln, 1958.--- Egy mondatát idézzük: „In dem allgemeinen Zusammenbruch in dem sich der Emigrant nach dem zweiten Weltkrieg 1945 befand, wo alle staatliche und gesellschaftlichen Mächte seines früheren Lebens verschwanden, ist nur ein Licht geblieben, das in der Dunkelheit mit unveränderlicher Kraft leuchtete und den erschütterten und verzweifelten Seelen Trost spendete. Es war das Licht der Kirche.”

¹⁵ „Bethlen Naptár” 1966, 105-106.

tisztikart jelöltek. Lelkészi elnöknek dr. Krüzsely Józsefet, világi elnöknek dr. Szekeres Attilát¹⁶, főtitkárnak dr. Juhász Pál müncheni gondnokot, ifjúsági missziói lelkésznek Pándy Andrást Brüsszelből, pénztárosnak Lemesi József lelkészt Baselből, Hollandiából sajtókiadványok adminisztratív kezelésére Tüski István lelkészt, jogi tanácsosnak pedig dr. Tóth Miklós jelölték.

Az Egyház fénykörébe tartozó Lelkigondozói Szolgálat történetének hatvan éves áttekintéséhez a továbbiakban országonkénti, minél részletesebb összefoglalókra lenne szükség. Híveink mellett erre igényt tart a magyar protestáns egyháztörténeti kutatás. A misszió egyetemes történetének az írásba való foglalása kötelességünk¹⁷, bár időhiány miatt ez sokszor elmarad vagy háttérbe szorítják. A még élő tanúk száma pedig évente gyérül, tehát sürget az idő.

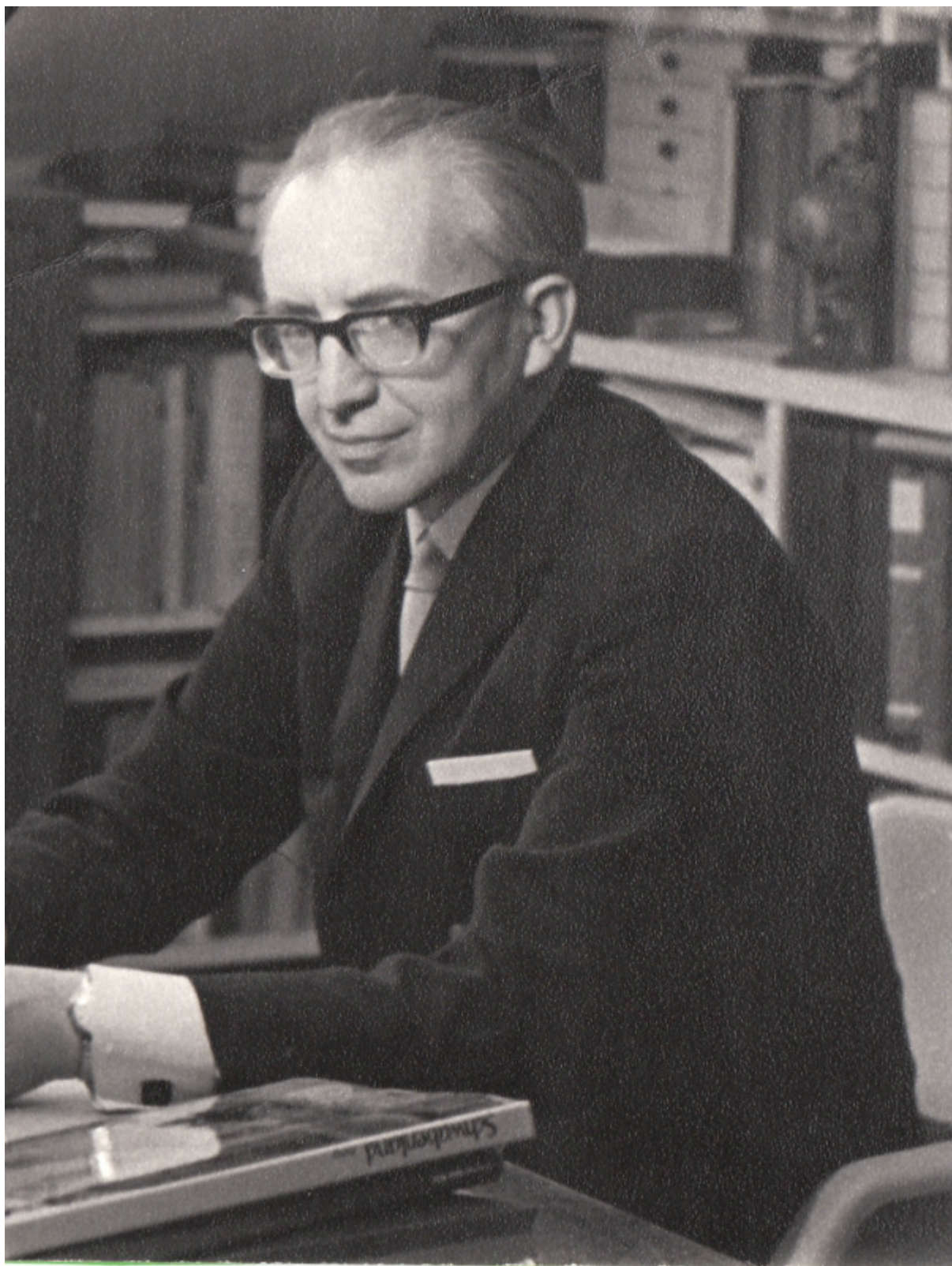
Varga Sándor lelkésznek¹⁸, 1992 óta a NyMRLSz örökös tiszteletbeli elnökének a szavaival zárjuk a nyugati végeken élő magyar reformátusok pásztorációjának kezdeti megszervezéséről szóló előadásunkat.¹⁹ „Meghátrálni csak emberi döntések végrehajtásában lehet.” Tehát az Isten készítette úton az elhívott tisztségviselőknek mindig elől kell járni, amíg arra igény van az idők közepette. A tisztséget viselőknek, de a nyugati magyar presbitériumoknak is a feladatai közé tartozik, hogy egymás között, de az anyaország felé is az újraegyesítést munkálják. Ez régóta esedékes, annál is inkább, mert a NyMRLSz alakulása 1957. júl. 27. óta eltelt hatvan év után olyan a helyzet, hogy a mostani vezetőség immáron felmentését kérheti a jogfolytonosság valós vagy vélt terhe alól, a maradék tagság pedig jó lelkiismerettel térhet vissza a Magyarországi Református Egyház kebelébe. Az elnökség tagjainak ez lenne a legmegfelelőbb pillanat a visszalépésre. A MORE visszanyerte Isten kegyelméből a szabadságát, a cselekvési képességét, és el tudja látni a Nyugaton élő magyar reformátusok megfelelő pásztorolását.

¹⁶ Szekeres Attila 1923. április 13-án született Sarkadon, 50 éves korában hunyt el, 1974. március 12-én, Debrecenben. (Szekeres Attila 1948-ban jön Hollandiába, Utrechtben doktorál 1952. február 7-én. – 1954-től Brüsszelben tanít a Protestáns Teológiai Fakultáson, 1970-ben dékán.)

¹⁷ A kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet 2017. május 4-én 28. előadó részvételével egyháztörténeti konferenciát szervezett dr. Kolumbán Vilmos József professzor vezetésével. Csúpn ekkor, „A reformáció öröksége” című konferencián szereztünk tudomást dr. Andreas Glatz testvérünk szíves értesítése nyomán arról, hogy Kanadában nemrég jelent meg dr. Dreisziger Nándor történész 504 oldalas kitévő műve: *Church and Society in Hungary and in the Hungarian Diaspora*. University of Toronto Press, 2016. Tartalomjegyzéke: Hungarians and Hungary through the Ages; Hungarians and Christianity to the Early Sixteenth Century From Reformation to Counter Reformation; The Churches in an Independent Hungary 1918-1944; The Churches under Nazi and Soviet Rule 1944-1989; The Churches of Minority Hungarians in Romania 1918-1990; The Churches of the Hungarian Minorities in Serbia Slovakia and Ukraine; The Religious Life of Hungarian Émigré Communities in Western Europe; The Churches of Hungarian Immigrants in the United States 1850-2000; The Churches of Hungarian Immigrants to Canada in the Twentieth Century; Hungarian Religious Life in Latin America; Australia and South Africa; The Churches of the Hungarians at the Turn of the TwentyFirst Century; Conclusions; Notes; Bibliography; Index

¹⁸ Varga Sándor 1924. március 15-én született Alberti községben. Tamásfalváról származó székely családból származik. A Budapesti Teológiai Akadémia hallgatója volt 1942-1947 között, ösztöndíjas Utrechtben 1947-1951 között, azután angliai lelkész.. Londonban hunyt el 2010. dec. 25-én. (Felesége az 1936. november 1-én született Kostenbader Margot Rosemarie, akivel 1970-ben kötöttek házasságot, jelenleg Németországban él.)

¹⁹ Elhangzott a Joób Olivér bázeli beiktatóján. Lásd Gál Mária: Interview Joób Olivérrel: Beletanultunk a kisebbségi létbe: „Egyház és Világ”, 1994: 5 (9-10. sz., szept.- okt.) 34-35. old.

Varga Sándor fényképének lke.2017 május 4: http://nyemrlsz.newlights.info/images/pdf/2011/Varga_Sandor.pdf